

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Έργο: Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο - για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)
Επιστημονική υπεύθυνη: Καθηγήτρια Ζωή Παπαναούμ

Ημερίδα

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: εκπαιδευτική πολιτική, κοινωνία, σχολείο

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

30 Οκτωβρίου 2006

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Το Έργο «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

Αφετηρία – Στόχοι – Μεθόδευση – Εφαρμογές

Ζωή Παπαναούμ

Το έργο αυτό αποτελεί απαιτητικό εγχείρημα πρώτα-πρώτα, γιατί επιδιώκει όχι μόνο να βοηθήσει τους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές να μορφωθούν ισότιμα με τους γηγενείς, αλλά και να βελτιώσει το εκπαιδευτικό έργο που παρέχει το ελληνικό Γυμνάσιο εις όφελος όλων των μαθητών. Καλύτερες επιδόσεις και καλύτερη κοινωνική μάθηση για τους μαθητές, καλύτερη παιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς, με βάση την πεποίθηση ότι η πολυπολιτισμικότητα των σχολικών τάξεων δεν είναι πρόβλημα προς επίλυση αλλά ευκαιρία για να διαμορφώσουμε τον πολίτη του κόσμου.

Είναι απαιτητικό το εγχείρημα και για έναν ακόμη λόγο: γιατί οι ποικίλες δράσεις που σχεδιάσαμε πριν ένα χρόνο και βρίσκονται ήδη σε πλήρη εξέλιξη έχουν τρία κοινά χαρακτηριστικά που, κατά τη γνώμη μου, μπορούν να διασφαλίσουν όχι μόνο την ποιότητα των δράσεων, αλλά και την οργανική τους ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, εφόσον αποδειχθούν ωφέλιμες για τα σχολεία. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι τα εξής:

- α) αξιοποιούν συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία
- β) είναι ευέλικτες και προσαρμόσιμες στις κατά τόπο συνθήκες και
- γ) συνδυάζουν τη συλλογικότητα με την ατομική ευθύνη όλων των συμμετεχόντων

Στις επόμενες εισηγήσεις της ενότητας αυτής θα παρουσιαστούν η μεθόδευση που ακολουθούμε, καθώς και δύο περιπτώσεις σχολείων, που το καθένα με τον δικό του τρόπο αξιοποιεί τις δυνατότητες που του παρέχει η συμμετοχή του στο έργο αυτό, προκειμένου να βελτιώσει τη δουλειά του. Οι επόμενες δύο ενότητες παρουσιάζουν ένα δείγμα των δράσεών μας, ενώ η τελευταία αφορά στοιχεία που προέκυψαν από τη διερεύνηση περιβάλλοντος των σχολείων.

Παρασκευή Χατζηπαναγιώτου

Στο πλαίσιο της εισήγησης παρουσιάζεται η μεθόδευση του έργου «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)», η οποία στηρίζεται σε δύο βασικούς άξονες: την ενδυνάμωση/ενεργοποίηση των συνεργαζόμενων σχολείων, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις του περιβάλλοντός τους και την εδραίωση μιας κουλτούρας συνεργατικότητας από όλους τους συμμετέχοντες.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι δημιουργήθηκαν νέοι ρόλοι (π.χ. συνδέσμου) και συγκροτήθηκαν δίκτυα συνεργασίας ατόμων και σχολείων.

Νικόλαος Ζουρόπουλος

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του σχολείου που διευθύνω είναι η ένταξη του μεγάλου αριθμού αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και στη σχολική ζωή. Το πρόγραμμα «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)» είναι ένα από τα εργαλεία που μπορεί να αξιοποιήσει ο Σύλλογος Διδασκόντων, προκειμένου να διευκολυνθεί στην αντιμετώπιση του παραπάνω προβλήματος.

Στο πλαίσιο της εισήγησης παρουσιάζονται: α) το πώς εφαρμόζονται στο σχολείο μας δράσεις του εν λόγω προγράμματος και β) τα οφέλη για τους γηγενείς και αλλοδαπούς μαθητές, καθώς και για τα μέλη της εκπαιδευτικής και της ευρύτερης σχολικής κοινότητας.

Κωνσταντίνος Καραγιάννης

Στο Γυμνάσιο του σήμερα σε σχέση με αυτό της προηγούμενης δεκαετίας, με την πρώτη ματιά, διακρίνουμε δύο σημαντικές διαφορές. Είναι αφενός η πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού δυναμικού, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, και αφετέρου, η ηλεκτρονική τεχνολογία, η οποία έχει διεισδύσει.

Η πρώτη μεταβολή η οποία έχει επέλθει, και η οποία μας απασχολεί στο πλαίσιο της σημερινής Ημερίδας, μας θέτει ενώπιον νέων προβλημάτων εκπαιδευτικής φύσης. «Οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες παλιννοστούντων και αλλοδαπών πόσο μας καταλαβαίνουν; Η γλωσσική τους ανεπάρκεια έχει και ποιες συνέπειες στην επίδοσή τους; Ποια ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετωπίζει μια μικτή τάξη;...». Συμμετέχουμε στο πρόγραμμα κάτω από το βάρος των αναγκών που εμπεριέχονται στους παραπάνω προβληματισμούς, της πρότασης που υπήρξε και έφτασε σε μας την κατάλληλη στιγμή και της αντίληψής μας να είμαστε ανοιχτοί σε κάθε τι καινούριο, σε καινοτομίες που ανταποκρίνονται σε πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες της εκπαίδευσης.

Ενίσχυση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Ελευθερία Ζάγκα

Στόχος του υποέργου «Ενισχυτική διδασκαλία» είναι η ανάπτυξη στους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές σύνθετων και εξειδικευμένων δεξιοτήτων χειρισμού της γλώσσας ως εργαλείου σχολικής μάθησης, καθώς και κοινωνικής και πολιτισμικής δραστηριοποίησης. Στο πρώτο μέρος της παρούσας εισήγησης επισημαίνονται οι δράσεις του υποέργου και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις καινοτομίες του:

- αρχική επιμόρφωση των απασχολούμενων εκπαιδευτικών
- επικείμενες εστιασμένες επιμορφώσεις
- συστηματική υποστήριξη των εκπαιδευτικών μέσω ηλεκτρονικής και ζωντανής επικοινωνίας με τους υπεύθυνους της επιστημονικής ομάδας
- δημιουργία σώματος κειμένων με τα γραπτά των μαθητών και ανάρτησή τους στην ιστοσελίδα του έργου και
- λειτουργία θερινών προλυκειακών τμημάτων για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο β' κύκλο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Λύκειο)

Στο δεύτερο μέρος της εισήγησης γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση του πρώτου προλυκειακού τμήματος που λειτούργησε κατά την πιλοτική φάση του έργου (23 έως 30 Ιουνίου 2006, 13^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης).

Καινοτομικές διδακτικές παρεμβάσεις

Αναστασία Κεσίδου

Στο πλαίσιο της δράσης «*Ανίχνευση των αναγκών των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών – Ανάπτυξη νέων διδακτικών προσεγγίσεων σε μικτές τάξεις*» του Έργου «*Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)*» πρόκειται να αναπτυχθούν διαπολιτισμικές διδακτικές παρεμβάσεις σε περιορισμένο αριθμό σχολείων που συμμετέχουν. Στόχος των παρεμβάσεων αυτών είναι να βελτιωθούν οι κοινωνικές σχέσεις των μαθητών και να ενισχυθούν η αυτοεκτίμηση και η μαθησιακή τους πορεία στο πλαίσιο της *μικτής τάξης*. Ειδικότερα, θα επιδιωχθεί η κοινωνικοποίηση όλων των μαθητών με γνώμονα τις αρχές της διαπολιτισμικής αγωγής, η ανάπτυξη σε αυτούς διαπολιτισμικής συνείδησης, η αξιοποίηση του «πολιτισμικού κεφαλαίου» των παιδιών από άλλες χώρες, η ανάπτυξη των ίδιων των εκπαιδευτικών και ο σχεδιασμός και πειραματισμός πάνω σε εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας (ομαδοκεντρική, μέθοδος project, εξατομικευμένη, μοντέλα συνδιδασκαλίας εκπαιδευτικών κτλ.). Οι διδακτικές παρεμβάσεις θα πραγματοποιηθούν με βάση την «έρευνα δράσης», με στόχο τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας στη σχολική τάξη και, σε ένα δεύτερο επίπεδο, τη διάχυση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα. Η σύντομη αυτή εισήγηση έχει ως στόχο να παρουσιάσει τη θεωρητική αφετηρία, το περιεχόμενο, καθώς και τα καινοτομικά στοιχεία των διδακτικών παρεμβάσεων.

Δημήτρης Κουτσογιάννης

Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζεται η επιστημονική και μεθοδολογική λογική μιας πειραματικής αξιοποίησης της «ενισχυτικής διδασκαλίας» που επιχειρείται σε 10 σχολικές τάξεις μικτού μαθητικού πληθυσμού (δίγλωσσα και μονόγλωσσα παιδιά). Ειδικότερα, παρουσιάζονται εν συντομία: η επιστημονική οπτική που υιοθετείται για τη γλώσσα και τη διδασκαλία της και οι συνέπειες που έχει αυτό στο σχεδιασμό της παρέμβασης· η λογική που ακολουθείται για την εισαγωγή της καινοτομίας στα σχολεία· τέλος, προσδιορίζεται το περιεχόμενο που μπορεί να έχει η ενισχυτική γλωσσική διδασκαλία σε τάξεις με μικτό μαθητικό πληθυσμό.

Η σκοπιά των σχολείων: ψυχοκοινωνική στήριξη μαθητών και επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Μάρω Δόικου-Αυλίδου

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της διερεύνησης που πραγματοποιήθηκε, στο πλαίσιο της εφαρμογής του προγράμματος, προκειμένου να εντοπιστούν οι ανάγκες για ψυχοκοινωνική στήριξη των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης προέκυψαν από τις απαντήσεις 700 εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σύντομο ερωτηματολόγιο που κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της έρευνας. Από την ανάλυση των δεδομένων διαφαίνεται η μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ψυχοκοινωνικών προβλημάτων στους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές, σε σύγκριση με τους γηγενείς, και αναδεικνύεται η ανάγκη για παροχή συμβουλευτικής στους μαθητές, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς καθώς και το αίτημα των τελευταίων για επιμόρφωση και για εφαρμογή εξειδικευμένων τρόπων ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης των μη γηγενών μαθητών.

Γιώργος Ζαρίφης

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών 700 περίπου εκπαιδευτικών με βάση ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν κατά την πιλοτική φάση του έργου.